

promulgandæ; Engel, h. t., n. 9; Anton. Flamin. Marchettus, in *Praxi vicarii capitularis*, part. II. tit. XXII. n. 1. et seqq. citans plures alios; ac n. 6 et 7. cum aliis subjungens, quod vicarius capitularis procul dubio possit excommunicationem promulgare ad finem revelandi bona deperdita, vel scripturas, aut similia, necnon ad restitutiones faciendas, ut animæ exeant a peccato.

64. *Potestque absolvere a casibus episcopo reservatis.* — Insuper certum est, quod capitulum Sede vacante, seu deputatus ab ipso vicarius capitularis, possit absolvere a casibus episcopo reservatis. Istud enim pertinet ad jurisdictionem ordinariam, et necessariam episcopi; ne alioquin ex defectu superioris potestatem absolvendi habentis, periculum imminet saluti animarum. Atque ob eandem rationem idem capitulum potest instituere confessarium, qui a casibus episcopo reservatis absolvat. Abbas, c. *His quæ*, n. 3. de *Majoritat. et obed.*; Barbosa, c. *Illa*, n. 17. h. t.; card. Tuschus, litt. c. concl. 56, n. 26 et 27. et communis.

65. *Et confirmare electiones abbatum, atque præsentatos in beneficiis instituere.* — Rursus passim tenent doctores, quod capitulum Sede vacante possit confirmare electiones abbatum, et aliorum jurisdictioni episcopi defuncti subjeutorum, per textum in c. *Cum olim*, 14. de *Majoritat. et obed.* Idemque præsentatos, atque per examen idoneos repertos in beneficiis instituere, cap. 1. de *Institut.* in 6, estque ex professo declaratum supra tit. V. de *Præbendis*. § 7, n. 189 et 190.

66. *Imo et quasdam salutare constitutiones facere.* — Item concedunt, quod capitulum Sede vacante possit facere quasdam salutare constitutiones, ad correctionem criminum, morumque reformationem, ac bonum statum Ecclesiæ pertinentes, quæ obligent totam diœcesin, durentque in tempus futuri episcopi, donec revocentur: estque ex professo dictum supra lib. I. tit. II. § 4, n. 89, et seqq. Ubi etiam n. 92. subjungitur, capitulum Sede vacante posse ex rationabili, gravique causa, tollere constitutiones ab antecessoribus episcopis latas. Non tamen potest capitulum Sede vacante facere statutum, vel certas capitulationes in præjudicium Ecclesiæ, aut juris episcopalis, etiamsi accesserit juramentum canonicorum super harum observantia, c. *Sicut nostris*, 27. de *Jurejurand.*, estque ex professo dictum supra lib. II. tit. XXIV. de *Jurejurando*. § 3, n. 81, 82 et seqq.

67. *Potest quoque visitare diœcesim, sicque recipere procurationes.* — Potest quoque capitulum Sede vacante, seu potius vicarius capitularis ipsius visitare diœcesin, atque idcirco recipere procurationes, seu victualia sibi, suisque pro tempore necessaria. Fagnanus, c. *His quæ*, n. 50. de *Majoritat. et obed.*, post Rotam in una Burgens. procurationis. 10 martii, 1597. coram Orano; Barbosa, c. *Illa*, n. 16. h. t.; Flamin. Marchettus, in *Praxi Vicar. capitular.* part. II. tit. XVIII. n. 1 et 2. ac n. 19. et seqq. citans alios; atque istud inter alia intelligens, dummodo lapsus sit annus a postrema visitatione antistitis, nec in proximo Ecclesia sit de pastore providenda.

68. *Imo et de delictis extra visitationem contra certas personas inquirere.* — Quinimo potest etiam de delictis extra visitationem contra certas personas inquirere, Fagnanus, loc. cit. n. 51. post Rotam in Burgens. jurisdictionis, 22 junii 1611. coram card. Cavalerio; et aliam ejusdem Rotæ decisionem 166. n. 2. part. III. *Recent. Federicus de Senis*, consil. 16. n. 1. asserens, quod in puniendo crimina et excessus, et mores reformando, capitulum id possit Sede vacante, quod potest episcopus. Concordat Glossa, in Clem. 1. v. *Capituli. de Hæretic.* addita illa notabili ratione: quia « alias tempore vacationis remaneret crimina incorrecta. »

69. *Vicarius capitularis potest infinita, quæ non potest vicarius episcopi; et cur?* — Nec obstat, quod vicarius generalis episcopi viventis, ex vi generalis commissionis sibi factæ, non possit inquirere, corrigere, aut punire subditorum excessus, text. clar. c. *Licet*, 2. de *Offic. Vicar.* in 6. Resp. enim, disparitatem esse: quia capitulum Sede vacante non dicitur proprie vicarius, aut procurator episcopi defuncti, sed successor ipsius; habetque ordinariam jurisdictionem a lege, et sine ministerio hominis sibi delatam: unde potest infinita, quæ non potest vicarius episcopi; prout notat Federicus de Senis, consil. 30. circa med. Ubi circa finem subjungit, quod capitulum, in quantum succedit episcopo, non sit inferius ipso: uti patet ex eo, quia juribus episcopi utitur, atque absolvit excommunicatos ab episcopo, juxta dicta n. 62. Inferior quippe hujusmodi excommunicatos absolvere non posset, can. *Inferior*, dist. 21. cum similibus.

70. *Capitulum sede vacante potest assistere matrimonio celebrando? Potestque cognoscere*

causas matrimoniales. — Ulterius certum est, quod capitulum Sede vacante possit assistere matrimonio celebrando, juxta formam concilii Trident. sess. 24. cap. 1. de *Reform. matrimo.* Sanchez, lib. III. de *Matrim.* disp. 28, n. 5; Barbosa, c. *Illa*, num. 20, h. t. Potest etiam cognoscere causas matrimoniales. Covarruvias, part. II. de *Matrimonio*, cap. VIII. § 12. n. 2. citans Franciscum Pavinum in trac. *De potestate capituli Sede vacante*, part. I. q. 40; Barbosa, lib. I. *Jur. ecclesiast. univ.*, cap. xxxii, n. 102, allegans alios. Ubi etiam ait, quod concilium Trident. sess. 24, cap. xx. de *Reform.* statuens, quod causæ matrimoniales episcopi tantum examini, et jurisdictioni relinquuntur: solummodo excludat prælatos inferiores, non vero capitulum Sede vacante; eo quod non sit inferius episcopo, sed par ipsi.

71. *Item exigere rationem ab administratoribus locorum priorum.* — Potest ulterius capitulum Sede vacante exigere rationem ab administratoribus locorum priorum. Barbosa, part. III. de *Offic. et potest. episc.*, allegat. 75, n. 61. et d. c. *Illa*, n. 21, h. t. citans alios. Insuper capitulum Sede vacante succedit in episcopali jurisdictione compellendi executores testamentarios, arg. c. *Joannes*, 19. et notat Joan. Andreas, ibid. num. 9. et Abbas, n. 2. not. 5. et Fagnanus, n. 8. de *Testamentis*. Atque, ut taceantur plura similia, de quibus alii.

72. *In capitulum sede vacante transeunt illa, quæ sunt ordinis episcopalis: et quomodo?* — Tandem in capitulum Sede vacante transeunt illa, quæ sunt ordinis episcopalis, ut, conferre ordines, chrisma conficere, basilicas consecrare, et hujusmodi. Non quidem, ut hæc per se ipsum exerceat (nam ea, quæ sunt ordinis episcopalis, nequeunt exerceri per clericum non episcopum, c. *Quanto*, 4. de *Consuetud.*) sed ut illa exercent per alium episcopum, quem ad ejusmodi actus episcopales invitabit, cum cautela tamen; nempe cum protestatione, quod per hoc nihil juris illi episcopo acquiratur respectu Ecclesiæ vacantis. Glossa fin. c. *His qui*, et Abbas, ibid. n. 3; Hostiensis, n. 4. et Joan. Andreas, n. 10. et Fagnanus, n. 64. et seqq. *Majoritat. et obed.*; Barbosa, lib. I. *Jur. ecclesiast. univ.*, cap. xxxii, n. 113. Idque probatur ex can. *Pontifices*, 7. q. 1. juncta Glossa vers. *Cum cautela. et c. Cum nullus*. § *Episcopo. de Temporib. ordinat.* in 6. ubi capitulum Sede vacante potest dare licentiam ordinandi.

73. *Capitulum sede vacante non succedit episcopo in potestate concedendi litteras dimissoriales ad ordines infra annum, demptis arctatis.* — Resp. II. Inter casus, quos certum est capitulo Sede vacante non competere, præter prohibitam alienationem bonorum episcopaliū, et collationem beneficiorum ad collationem solius episcopi pertinentium, etc., de quibus jam dictum: cum primis capitulum Sede vacante non amplius succedit episcopo in potestate concedendi litteras dimissoriales ad ordines infra annum a die vacationis, nisi illis, qui arctati fuerint, juxta novissimum decretum concilii Tridentini, sess. 7, cap. x. de *Reform.*: estque amplius explicatum supra l. I. tit. II. de *Temporibus ordinationum*, etc. § 5. n. 110. et seqq.

74. *Neque in potestate deducendi jura episcopi in judicium, etiam defendendo.* — Deinde capitulum Sede vacante non succedit in potestate deducendi jura episcopi in judicium, etiam defendendo. Abbas, c. *Novit*, n. 4. et Fagnanus, ibid. num. 22. h. t. Nam tempus Sedis vacantis non est conveniens ad aliquid agendum, vel tractandum super statu Ecclesiæ, seu episcopi, cit. c. *Novit*, 1. h. t. ibi: « Attendentes igitur, quod episcopali Sede vacante non debet aliquid innovari: cum non sit, qui episcopale jus tueatur: » et concordant dicta superius n. 15. et 16.

75. *Neque in potestate supprimendi præbendas, vel uniendi beneficia, ob tenuitatem reddituum Ecclesiarum cathedralium.* — Tertio, capitulum Sede vacante non succedit in potestate supprimendi præbendas, vel uniendi beneficia, quæ ob tenuitatem reddituum Ecclesiarum cathedralium, et collegiatarum insignium, competit episcopo in vim concilii Tridentini, sess. 24. cap. xv. de *Reform.* Si quidem hanc facultatem concessit concilium Tridentinum duntaxat « Episcopis cum consensu capituli: » unde id non potest solum capitulum; præsertim, cum talis suppressio præbendarum sapiat quamdam alienationem, atque inducat diminutionem cultus divini. Azorius, part. II. l. III. cap. xxxviii. quæst. 9; Barbosa, part. III. de *Offic. et potest. episc.*, allegat. 67, n. 3, et l. I. *Jur. ecclesiast. univ.* cap. xxxii, n. 112, citans alios.

76. *Nec concedit litteras commendatitias, seu formatas, quibus clericus absolvitur a potestate sui episcopi, etc.* — Insuper capitulum Sede vacante non concedit litteras commendatitias, seu formatas, quibus clericus absolvitur a potestate sui episcopi, ac perhibetur

testimonium de vita, et ordinibus ipsius arg. c. *Fraternitati*. 5. de *Cleric. non resident.* et notat Joan. Andreas, ibid. n. 1. addita illa ratione; quia est quædam alienatio, can. *Fraternitatem*. dist. 71; Fagnanus, c. *Significasti*. 5. de *Offic. archidiacon.*; Card. Tuschus, litt. c. concl. 57. n. 36. asserens, quod capitulum Sede vacante non possit clerico dare licentiam transeundi ad aliam Ecclesiam, quia est alienatio.

77. *Neque succedit episcopo in ejus jurisdictione accidentali.* — Rursus capitulum non succedit episcopo in ejus jurisdictione accidentali, sed solum in ordinaria. card. Tuschus, litt. c. concl. 56. n. 47. et 48. post Romanum consil. 506. in fin; Baldus, c. *Ne pro defectu*. n. 7. de *Election.* istud probans ex cap. 1. *Ne Sede vacante*, etc. in 6. et concordant dicta superius n. 42.

78. *Casus, de quibus dubitatur, an competant capitulo sede vacante, sunt plures. Remissive.* — Resp. III. Loquendo de tertia specie casuum, nempe eorum, de quibus dubitatur, an competant capitulo Sede vacante, plures horum referuntur a Joan. Andrea, in cap. un. n. 2. de *Majoritat. et obed.* in 6. et Abbate, c. *Cum olim*. n. 2. eod. quindecim tales casus adducendo, atque resolvendo. Verum de plerisque eorum hactenus jam dictum est: unde breviter solum.

79. *An capitulum sede vacante succedat episcopo in dandis indulgentiis. Sententia affirmativa refertur.* — Quæritur IV. An capitulum Sede vacante succedat episcopo in dandis indulgentiis? Puta, concedendo indulgentias centum annorum in dedicatione Ecclesiarum, vel indulgentias quadraginta dierum in anniversario Dedicationis, et aliis de causis, juxta c. *Cum ex eo*. 14. de *Pœnitent. et remission.* et cap. ult. juncta Glossa vers. *casibus*. eod. in 6. Resp. in resolutione hujus quæstionis variare doctores. Et quidem affirmativam sententiam, veluti probabilior, tenent Abbas, c. *Cum olim*. n. 2. § *Tertio decimo. de Majoritat. et obed.* et Azorius, part. II. lib. III. cap. xxxvii. quæst. 9. citans plures alios: ac sequitur Barbosa, part. III. de *Offic. et potest. episc.*, allegat. 88. n. 21. et l. *Jur. Ecclesiast. univ.* cap. xxxii. n. 91. allegans doctores in c. *Accedentibus. de Excessio. prælat.* Sylvester, vers. *Capitulum*. quæst. 40; Garcias, part. I. *Praxis Episcop.* vers. *Indulgentia*, n. 2; Ant. Flamin. Marchettus, part. II. *Praxis vicar. capitul.* cap. xxiv. num. 3, allegans alios. Rationem

dant, quia concedere indulgentias, non est actus ordinis episcopalis, sed jurisdictionis: ut inquit divus Thomas, in 4. dist. 20. quæst. 3. art. 3. Atqui capitulum succedit episcopo in jurisdictione, non solum contentiosa, sed etiam voluntaria, saltem, quæ nulli præjudicat, neque casus reperitur in jure exceptus.

80. *Opposita quorundam sententia allegatur.* — Oppositam sententiam tenet Joan. Andreas c. *Accedentibus*. n. 2. de *Excessio. prælat.* Fagnanus, c. *Illu*. n. 14. h. t. citans plures alios, et asserens, hanc opinionem communiter teneri. Ratio esse potest, quia capitulum Sede vacante non succedit in his, quæ sapiunt gratiam. Glossa, cap. 1. vers. *Præsentatos. de Institut.* in 6. Simulque, quia potestas concedendi indulgentia, videtur esse jurisdictionis extraordinariæ, atque de illis, quæ sint reservata dignitati episcopali. Saltem totius esse, ut ad effugiendam omnem contradictionem capitulum Sede vacante istam indulgentiarum elargitionem committat cuipiam episcopo, fatetur Barbosa, cit. allegat. 88, n. 21. et Marchettus, ubi supra, apud quem plura de potestate vicarii capitularis. (ADNOTATIO VII.)

TITULUS X.

De his quæ fiunt a Prælati sine consensu Capituli.

1. *Ratio continuationis rubricarum.* — Si cuti bonum commune Ecclesiarum exigit, quod capitulum Sede vacante omnia pro libitu facere, atque ordinare non possit: ita pariter præfatum bonum commune requirit, ne plenaria, prorsusque a capitulo independens in omnibus potestas competat episcopis, aliisque Ecclesiarum prælati. Quia igitur titulo præcedenti actum fuit de iis, quæ potest, vel non potest capitulum Sede vacante: merito subjungitur præsens rubrica de potestate episcoporum, aliorumque prælatorum, tractandi negotia suæ Ecclesiæ cum vel sine consensu sui capituli. Pro cuius clariori discussione sit:

§ I.

DE CONSENSU, ET CONSILIO CAPITULI; ET QUANDO REQUIRATUR AD ACTA PRÆLATORUM.

1. *Inter consensum, et consilium, est longa differentia. Consilium nemo cogitur sequi.* —

Quæritur I. In quo differat consensus a consilio? Resp. I. Inter consensum, et consilium, longa est differentia, ut loquitur Abbas, cap. 1. n. 5, h. t.; Hostiensis, in *Summa*. eod. n. 2, vers. *Sed quæ est differentia*; Pirhing, h. t. n. 18. et Engel, n. 1. eod. cum aliis. Nam « consensus idem est, ac duorum vel plurium sensus in idem, juxta textum in caus. 29. q. 1. § 2. Unde, quando requiritur consensus capituli, tenetur prælatus sequi id, quod major et sanior pars capitularium concluderit: alioquin nulliter agit, c. 1. ac seqq. h. t. Si autem tantummodo requiratur consilium capituli, sola consultatio cum capitularibus capitulariter congregatis facta sufficiet, absque eo, quod prælatus eorum opinionem sequi teneatur: prout est casus notabilis in c. *Cum olim*. 7. juncta Glossa, vers. *Sive discordet. de Arbitris*. Siquidem nullus cogitur sequi consilium alterius, etiamsi illud petere teneatur, arg. cit. c. *Cum olim. de Arbitris*. et c. *Cum in veteri*, 52. de *Election.* ac sæpius respondisse sacram congregationem concilii, refert Fagnanus, c. *Cum ex eo*. n. 20. de *Reliquiis et venerat. Sanctor.* Quinimo quilibet apud se ipsum explorare, ac deliberare debet, an illud, quo alius consultit, sibi expediat, nec ne, can. *Quisquis*. 14. q. 1. et l. II. ff. *Mandati*. In quo posteriori loco dicitur: « Liberum est cuique apud se explorare, an expediat sibi consilium. »

3. *Et cur nihilominus aliquando prælatus cogatur adhibere consilium capituli?* — Nec dicas. Ergo frustra prælatus aliquando cogitur consilium capituli adhibere, si non tenetur sequi sententiam ipsius. Resp. enim cum Glossa, c. *Cum olim*. vers. *Sive discordet. de Arbitr.* et doctoribus passim, negando sequelam. Quinimo talis prævia consultatio cum capitulo habita, potest ad multa esse utilis: tum quia hac ratione, sive ob necessitatem requirendi consilium capituli, occurritur præcipitantiæ prælati; cogiturque prælatus melius deliberare negotium, et illud maturius resolvere; tum quia potest quandoque consilium capituli movere prælatum ad aliquid faciendum, quod forsitan per se fecisset, arg. c. *Nicæna*. dist. 31. Nam, ut habet illud vulgatum: « Oculi plus vident, quam oculus. » Hinc illud *Ecclesiastic.* xxxii, 24. cœleste monitum: *Fili, sine consilio nihil facias, et post factum non pœnitebis*. Atque idcirco non frustraneè jura in certis casibus statuerunt, quod prælatus teneatur adhibere consilium capituli, etiam sub nulli-

tate actus isto non adhibito celebrati: ut c. *Cum in veteri*. 52. de *Election.* cum similibus.

4. *Consilium quandoque sumitur pro consensu.* — Resp. II. His tamen non obstantibus consilium quodcumque accipitur pro consensu, seu auctoritate superioris. Ita Fagnanus, c. *Admonet*. n. 3. citans Butrium ibid. num. 5. et 6. et Cardinalem, in 3. Not. de *Renuntiatis*. Atque clare innuit textus ibidem, utpote prohibens, ne quis clericorum audeat Ecclesias « dimittere inconsulto, » episcopo: nam ly, « inconsulto, » idem importat, ac sine consensu episcopi; prout explicat Glossa, ibid. vers. *Inconsulto*. Neque enim ad dimitendum beneficium sufficit consulere prælatum; sed oportet illius consensum obtinere, can. *Episcopus de loco*. et can. *Si quis presbyter*. 7. q. 1. cum concordantiis. Simile quid habetur in concilio Tridentino, sess. 23. cap. xvi. de *Reform.* illis verbis: « Quod si locum inconsulto episcopo deseruerit, ei sacrorum exercitium interdicitur. » Nam ly, « inconsulto, » importare defectum consensus episcopalis, patet ex contextu verborum; ac notat Fagnanus, loc. cit. n. 13.

5. *Consilium reverentiæ obligat, estque servandum.* — Tacetur consilium reverentiæ: nam quod istud obliget, ac proinde necessario sit observandum, patet ex c. *Ad aures*. juncta Glossa fin. de *Ætate, et qualitat. præficiend.* estque jam dictum supra l. I. tit. de *Constitutionibus*. § 7. n. 159. et 160.

6. *In quibus casibus generatim requiratur consensus capituli? Hæc quæstio procedit non solum de capitulo cathedrali respectu episcopi, sed etiam de capitulis inferiorum ecclesiarum, et monasteriorum respectu proprii prælati.* — Quæritur II. In quibus casibus, seu negotiis, generatim requiratur consensus capituli? Hæc quæstio non solum procedit de capitulo cathedrali respectu episcopi, sed etiam de capitulo inferiorum ecclesiarum, imo et monasteriorum respectu proprii prælati: nam in istis omnibus reperitur ratio unius corporis mystici, cujus caput est episcopus, aliisque prælatus, mentem vero esse probantur canonici, aut (loquendo de monasteriis) cæteri religiosi, seu conventuales, arg. c. *Novit*. 4. h. t., insuper quæstio procedit duntaxat de bonis, atque juribus communibus; seu quæ ratione Ecclesiæ, atque unitatis corporis mystici competunt singulis et collegio: nam, quod episcopus, aliisque prælatus capax domini rerum in parti-